

ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ - ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆ - ԳԻՏԱԿԱՆ - ԳԵՂԱՐԴԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՌՅԿԷ

ՀԱՏԱՌ

ՀԵ

1917

ԱՊՐԻԼ

թիվ 4

Ս.
ՂԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԱՏԻԿԸ

Ա ՀԱՒՌ ԵՆ խլացուցիչ ժխտոճերու մէջէն, մինչ ամէն կողմ խուլ գանգիւններ եղբայրամարտ աղէտներու կը տիրեն, նոր ծայն մը, մեղմ եւ օծումնալիր ծայն մը կը լսուի, « Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց » : Քաղցր է այս աւետիքը, բալասան մ'է վիրաւորեալ սրտերուն, բայց ամենակարճ ժամանակի մը համար. վայրկեան մը միայն կը մոռցնէ անցեալ վիշտերը, կը ծածկէ կրած նեղութիւնները, կրկին խորասուզուելու համար ցաւոց պարունակին մէջ, կրկին ըմպելու համար դառնութեան բաժակը...

Բայց ո՛չ... « Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց » այս մաղթածեւը՝ իր մէջն ունի մեծ յոյսերու ամբողջ իսկութիւնը, վիշտերու դարմանը. նա յոյս կը ներշնչէ, արիւնքներն կը բաշխէ. վհատած հոգիները կ'արհաման, լքածները կը խրախուսուին. նա թառամած ծաղիկին տրուած երկնածիր ցօղն է, որ վեր կը կանգնէ, կենդանութիւն կու տայ :

Մեզմէ ո՛վ չունի՝ սոված մը, վիրաւոր կամ մեռեալ մը, եւ կամ անոնց համար ո՛վ արտասուած չէ : Մեզմէ ո՛վ Զատիկն մերծենալուն՝ չի խնդրեր, որ մեր կարմիրացած կոպերուն վրայ իջնէ Յարութեան մխիթարիչ ճառագայթ մը :

Մաղթանքը զոր կ'ընենք իրարու՝ սրտին խորերէն կը բղխի, որով հաստատուն հաւիտեանք մը կ'ենդունէն ծագում կ'առնէ, եւ ապահով՝ կը ցուցարարէ իր իղծերը մերծաւորին. ասոր մէջ վստահութիւն մը կայ, որով կը մտղծէ նոր կեանք մը :

Ի՞նչ է մեր մաղթանքին ծագման խորհուրդը — Ամեղ մը որ կ'արհամարհուի, կը մատնուի, կը չարչարուի, ապա կը սպաննուի տարապաղտ եւ վերջ ի վերջոյ յարուծին կ'առնէ։ Այս ամենամեծ խորհուրդը վերաջական չէ, այլ դրական։ Եւ մենք այդ խորհուրդը մաղթելով իրարու, կը ջանանք փշտ յոյս մը ներշնչել՝ որ արդարը թէեւ կը մատնուի, կը սրահուի, կը մեռնի, սակայն արիւծութիւն, նա յարուծին ալ պիտի առնէ...։

Վիկտորիա Ալանուր՝ հոյ խալսացած բանաստեղծուհին, իր մէկ քերթուածին մէջ՝ *Հայկական դատիկը*, կը շնչտէ որ «Հայաստան, մերձ է քու զատիկի»։ Միծն Ալլան կը յուսացնէ որ ձմեռէն վերջ գարուն կու գայ, փոթորիկներէն վերջ՝ օդերու պարզութիւն, ուրեմն նետուաբար մահէն, կործանումէն վերջ՝ յարուծին, նոր կեանք։

Հիմայ թէեւ մամուան փրսններուն տակ ճնշուած՝ կը ճեղնք, թէեւ խաւարի սեւ ամպերը կը կուտակուին, կը սպառնան, սակայն անոնց տակ կ'երկնուի, կը կազմակերպուի, կը ձեւանայ ապագայ կեանքը։ Արտաքինը խաբուսիկ է, կը վիատեցնէ, կը ջլատէ։ Բայց գիտնանք որ լուծութեան մէջ մեծամեծ գործեր կը կատարուին, յեղաշրջումներ կը ձեւաւնան...։ Շերամն իր խղզակին մէջ կ'ամփոփուի, կը կարծենք թէ մեռած է, բայց ամա կ'ելլէ թիթեռնիկ մը...։

Կը մաղթենք նաեւ *ազգային* յարուծենէն զատ, նաեւ *գրականը*։ այս ալ թող չի կորսուի, չանմտանայ մեր նամատակներուն հետ, այլ գլտնուին Մեկենասներ, խրախուսելու, քաջալերելու տաղանդաւոր, ուշիմ եւ հանճարեղ ազգայինները, ընծեռն, շնորհէն անոնց՝ թէ՛ բարոյական եւ թէ՛ նիւթական օգնութիւնը։ Այն ստեղծէ որ զարթնումը կը տեսնուի, գրական եւ արուեստական եռուզեռը կը սկսի։ Նախ մենք ճանչանք գնահատենք մեր ազգածնունդ տաղանդը, եւ ո՛չ թէ օտարը։ Վարձատրենք զանոնք։ Էւ պիտի տեսնենք որ վարանածները պիտի խրախուսուին, նկատելով որ զիրենք գնահատող մը կայ, պիտի արժնան իրենց թմրութենէն, պիտի ցնցուին։ Էւ ամա պիտի սկսի այն ժամանակ գրական, գեղարուեստական, գիտական յարուծինը։

*
* *

Մեր ազգային մեծ բանաստեղծին ու Հայրապետին Շնորհալոյ մարգարէական տողերը՝ մեր այս յարուծինը կը փողեն՝ գոչելով. «Սիւնի որդիք զարթիք, հարսին լուսոյ տուք աւետիք, եթէ փեսայն քո յարուցեալ՝ յարթեաց մահու իշխանութեամբ։ Գայ պըսակէ ըզքեզ փառօք, ել ընդառաջ նըմա զարդուք...»։

Սա ցանկալի նեռանկարն է բաղձացուած յարուծեան։ Բոս կ'ընդնմաւրուին աղօտ գծաւորումները ապագայ իրականալի յոյսերու։ քաղցր երաւզանք յարուծեան...

«Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց...»։

ԽՄԲ.